

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Sžo/103/2014
Identifikačné číslo spisu:	1012201484
Dátum vydania rozhodnutia:	19.05.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:1012201484.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ivana Rumanu a sudcov JUDr. Gabriely Gerdovej a JUDr. Jozefa Milučkého v právnej veci žalobcu JUDr. B. I., advokáta, so sídlom v D., právne zastúpeného JUDr. Jozefom Beňom PhD., Beňo & partners, advokátska kancelária, s.r.o., so sídlom v Poprade, Nám. Sv. Egídia 93, proti žalovanému: Centrum právnej pomoci, so sídlom v Bratislave, Námestie Slobody č. 12, v konaní o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného sp. zn. 472/2010 zo dňa 13.06.2012, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/71/2014-77 zo dňa 27.08.2014, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 7S/71/2014-77 zo dňa 27.08.2014 m e n í tak, že z r u š u j e rozhodnutie žalovaného č. 472/2010 Ev. č. 1883/2012 zo dňa 13.06.2012, ako aj prvostupňové rozhodnutie žalovaného sp. zn. 472/2010 Ev. č. 1471/12 zo dňa 03.05.2012 a v r a c i a vec žalovanému na ďalšie konanie.

Žalobcovi právo na náhradu trov konania n e p r i z n á v a.

Odôvodnenie

Napadnutým rozsudkom Krajský súd v Košiciach zamietol žalobu žalobcu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia riaditeľky Centra právnej pomoci Bratislava sp. zn. 472/2010 zo dňa 13.06.2012, ktorým riaditeľka Centra zamietla odvolanie ustanoveného advokáta JUDr. B. I. proti rozhodnutiu Centra právnej pomoci sp. zn. 472/2010 Ev. č. 1471/2012 zo dňa 03.05.2012 o priznaní trov právneho zastúpenia vo výške 324,27 €. za zastupovanie účastníka konania: A. K., v právnej veci o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom 528 984,30 €, vedenej na Okresnom súde Košice II 13C/90/2008.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku uviedol, že rozhodnutím Centra právnej pomoci ako správneho orgánu prvého stupňa sp. zn. 472/2010 zo dňa 03.05.2012 boli žalobcovi ako ustanovenému advokátovi podľa § 30 ods. 1 O.s.p. priznané 324,27 € trovy zastúpenia účastníka konania A. K. v konaní o zaplatenie 15.936.181,-Sk s prísl. titulom náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom. V odôvodnení tohto rozhodnutia žalovaný uviedol, že uznesením Okresného súdu Košice II zo dňa

22.12.2008 č. k. 13C/90/2008-50 ustanovil podľa § 30 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom do 31.12.2009 zastupovanému na ochranu jeho práv a záujmov vyššie uvedeného advokáta. Konštatoval, že právne služby poskytnuté advokátom zastupovanému spočívali v: 26.01.2009 - prevzatie a príprava zastúpenia, 08.07.2009 - podanie vo veci samej, 06.10.2009 - ďalšia porada s klientom, 07.10.2009 - účasť na pojednávaní, 19.11.2009 - ďalšia porada s klientom, 23.11.2009 - podanie vo veci samej (odvolanie). Poukázal na to, že poskytovanie právnych služieb zastupovanému skončilo úmrtím zastupovaného dňa 09.12.2009. Ďalej uviedol, že dňa 03.06.2010 bolo centru doručené vyúčtovanie trov právneho zastúpenia, ktorým si advokát uplatnil voči Centru nárok na vyplatenie trov právneho zastúpenia v celkovej výške 10.417,73 €, pričom špecifikoval jednotlivé položky, z ktorých vyúčtovanie advokáta pozostáva.

Krajský súd v odôvodnení ďalej uviedol, že z administratívneho spisu žalovaného vyplýva, že žalobca bol ako advokát ustanovený na základe uznesenia Okresného súdu Košice II. č. k. 13C/90/2008-50 zo dňa 22.12.2008. S poukazom na ustanovenie § 149 ods. 2 O.s.p. v znení novelizácie vykonanej zákonom č. 495/2009 Z.z. (účinné od 01.01.2010) ak súd rozhoduje o trovách konania už po 01.01.2010, napriek tomu, že bolo ustanovenie zástupcu podľa § 30 ods. 1 vykonané pred 31.12.2009, postupuje sa podľa procesných predpisov účinných v čase rozhodovania, a teda už postupom podľa osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 327/2005 Z.z. S takýmto postupom je spojený aj následný postup žalovaného, ktorý zavŕši proces odmeňovania ustanoveného advokáta. Podľa krajského súdu žalovaný správne rozhodoval, keď aplikoval ustanovenie § 149 ods. 2 O.s.p. (v znení účinnom od 01.01.2010), § 15 zákona č. 327/2005 Z.z. a § 14a a nasl. vyhlášky č. 655/2004 Z.z. a rozhodoval teda podľa tretej hlavy druhej časti vyhlášky, pri ktorej neopomenul novelu č. 209/2009 Z.z., v zmysle ktorej došlo k zmene tarifnej odmeny na paušálnu odmenu.

Proti tomuto rozsudku podľa žalobca v zastúpení advokátom v zákonnej lehote odvolanie. Navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konania, alebo aby napadnutý rozsudok zmenil a žalobe vyhovel. Namietal, že v danom prípade bol žalobca ustanovený súdom podľa § 30 O.s.p.

(v znení účinnom do 31.12.2009), a preto žalovaný mal pri určení trov žalobcu postupovať podľa § 9 až 14 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. a nie podľa ustanovenia § 14a a nasl. vyhlášky č. 655/2004 Z.z. ako to vykonal žalovaný. Súčasne zdôraznil, že celé zastupovanie prebehlo (začalo aj skončilo) ešte predtým, ako nadobudla účinnosť zmena ustanovenia § 149 O.s.p. Súčasne poukazoval na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 18.02.2010 sp. zn. 3MCdo/22/2008, v zmysle ktorého „ak na zastupovanie účastníka konania nebol určený advokát Centrum právnej pomoci podľa zákona č. 327/2005 Z.z., ale tento mu bol ustanovený súdom podľa § 30 O.s.p., odmena za zastupovanie má byť určená podľa § 10 v spojení s § 14 vyhlášky č. 655/2004 Z.z.“.

Žalobca zastúpený advokátom ďalej namietal, že bol to štát, ktorý zneprehľadnil situáciu a zmenil procesnú normu (§ 149 O.s.p.) bez náležitej zmeny hmotno-právnych noriem (ustanovenia vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Zmena procesného predpisu § 149 ods. 2 O.s.p. nadobudla účinnosť až 01.01.2010, pričom v tomto prípade bol žalobca ustanovený ako zástupca a vykonával úkony právnej pomoci do 09.12.2009, kedy v dôsledku smrti účastníka konania došlo k zániku zastúpenia. Teda mu patrí odmena podľa hmotno-právnych predpisov platných a účinných v čase vykonania úkonov a keďže bol ako zástupca ustanovený súdom, patrí mu za vykonané úkony odmena podľa § 9 až 14 vyhlášky č. 655/2004 Z.z.

Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 21.11.2014 k odvolaniu žalobcu navrhoval, aby odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. Uviedol, že ku všetkým žalobným dôvodom sa vyjadril už v podaní zo dňa 10.10.2012, tohto sa naďalej v celom rozsahu pridŕžiava. Žalovaný zdôraznil, že ide nepochybne o nárok procesný, pretože vyplýva z procesných noriem a je nutné ho po ukončení zastupovania účastníka konania vyčísliť a uplatniť na orgáne, ktorý je oprávnený o tomto nároku rozhodnúť. Nárok na odmenu nie je možné považovať za pohľadávku, pretože výška odmeny a náhrady je známa až po právoplatnom rozhodnutí o priznaní náhrady trov právneho zastúpenia orgánu oprávneného a povinného o tomto nároku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal odvolaním napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p.) a následne po tom, ako bolo verejné vyhlásenie rozsudku oznámené na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk, najmä 5 dní pred jeho vyhlásením (§ 156 ods. 3 O.s.p., § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) vyhlásil vo veci rozsudok, ktorým podľa § 250ja ods. 3 posledná veta O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach zmenil tak, že napadnuté rozhodnutia zrušil a vrátil vec žalovanému na ďalšie konanie.

Preskúmaním veci senát najvyššieho súdu zistil, že skutkový stav nebol medzi účastníkmi konania sporný. Žalobca bol ako advokát ustanovený na základe uznesenia Okresného súdu Košice II sp. zn. 13C/90/2008 zo dňa 22.12.2008 a to podľa § 30 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom do 31.12.2009, podľa ktorého: „účastníkovi, u ktorého sú predpoklady, aby bol súdom oslobodený od súdnych poplatkov, ustanovení sudca alebo poverený zamestnanec súdu na jeho žiadosť zástupcu z radov advokátov, ak je to potrebné na ochranu jeho záujmu. O tejto možnosti súd účastníka poučí“.

Podľa § 140 ods. 2 O.s.p. ak bol účastníkovi ustanovený za zástupcu advokát, platí jeho hotové výdavky a odmenu za zastupovanie štát; ak je to dôvodné, poskytne súd advokátovi na jeho žiadosť primeraný preddavok (v znení účinnom do 31.12.2009).

Z obsahu spisu vyplýva, že platenie hotových výdavkov a odmeny za zastupovanie advokátom sa týka úkonov, ktoré boli žalobcom ako advokátom vykonané do 31.12.2009. Zastupovanie na základe rozhodnutia zaniklo smrťou žalobcu dňa 09.12.2009.

Právnym základom pre platenie hotových výdavkov a odmeny za zastupovanie ustanovenému advokátom bolo ustanovenie § 140 ods. 2 O.s.p. a malo priamu súvislosť s ustanovením § 30 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého advokáta ako zástupcu účastníkovi ustanovoval súd. Zákom č. 332/2011 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2012 bolo ustanovenie § 140 ods. 2 O.s.p. zrušené. Podľa § 372t O.s.p. (Prechodné ustanovenia k úpravám účinným od 1. januára 2012) „Neskončené konania, v ktorých súd za zástupcu ustanovil advokáta, sa dokončia podľa doterajších predpisov.“ Z uvedeného vyplýva, že ustanovenie § 140 ods. 2 O.s.p. upravujúce platenie výdavkov a odmeny ustanovenému advokátovi sa aplikuje na tie prípady, kedy bol advokát ustanovený za zástupcu účastníkovi konania rozhodnutím súdu. O trovách konania mal preto rozhodnúť súd, ktorý ustanovil advokáta za zástupcu. Žalobca návrh zo dňa 31.05.2010 na priznanie a vyplatenie trov konania ustanovenému advokátovi podal dňa 03.06.2010 na nepríslušnom orgáne, ktorý nemal právomoc vo veci rozhodnúť.

Preskúmaním administratívneho spisu súd ďalej zistil, že jeho obsahom je list Centra právnej pomoci zo dňa 05.11.2010 zn. 472 adresovaný žalobcovi, podľa ktorého Centrum nie je oprávnené rozhodovať o náhrade trov právneho zastúpenia advokátov ustanovených pred 01.01.2010. Na tento legislatívny problém Centrum upozorňovalo Ministerstvo spravodlivosti. Podľa tohto stanoviska „Prechodné ustanovenie v § 25a zákona č. 327/2005 Z.z. v znení zákona č. 495/2009 Z.z. sa týka len konania o nároku na poskytnutie právnej pomoci (§ 10 zák. č. 327/2005 Z.z. nerieši konanie o trovách právneho zastúpenia (§ 15 ods. 2 zák. č. 327/2005 Z.z.) určených alebo ustanovených advokátov. Novela O.s.p., ktorou bolo ustanovenie § 149 ods. 2 zmenené, neobsahuje žiadne prechodné ustanovenie. Preto niektoré súdy s odvolaním sa na platné znenie § 149 ods. 2 O.s.p. o trovách ustanovených advokátov odmietajú rozhodovať“.

Senát najvyššieho súdu dospel k záveru zhodnému so stanoviskom v tomto liste. Je potrebné doplniť, že právnym základom na náhradu trov ustanovené mu advokátovi je § 140 ods. 2 O.s.p. a nie § 149 ods. 2 O.s.p. (v znení účinnom od 01.01.2010).

Žalobca právomoc žalovaného na rozhodnutie o trovách konania ustanovenému advokátovi v návrhu na priznanie trov zo dňa 31.05.2010, urgencia zo dňa 03.05.2011 vyvodzoval z ustanovenia § 149 ods. 2

O.s.p. (v znení účinnom od 01.01.2010) „Ak bol účastníkovi súdom ustanovený zástupca alebo ak ide o zastupovanie na základe rozhodnutia Centra právnej pomoci, pri náhrade trov konania sa postupuje podľa osobitného predpisu“ (§ 15 ods. 2 zák. č. 327/2005 Z.z. „Centrum rozhodnutím podľa osobitného predpisu 16) prizná advokátovi náhradu trov konania po skončení zastupovania na základe jeho vyčíslenia podľa osobitného predpisu....). Ako však už bolo zmienené, uvedené ustanovenie sa vzťahuje iba na právne vzťahy vzniknuté od 01.01.2010. Vzhľadom na uvedené senát najvyššieho súdu nezistil právomoc žalovaného na rozhodnutie o trovách ustanoveného advokáta, ktoré bolo vykonané podľa právnej úpravy § 30 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom do 31.12.2009. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť napadnuté rozhodnutia žalovaného zrušil.

Zásadnou právnou otázkou v danej veci bola právomoc Centra právnej pomoci rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania advokátovi ustanovenému súdom podľa § 30 ods. 1 O.s.p. podľa právnej úpravy O.s.p. v znení účinnom do 31.12.2009. Keďže napadnuté rozhodnutia boli vydané v roku 2012, v tom čase stále trvala právomoc súdu, ktorý advokáta ustanovil podľa 30 ods. 1 O.s.p. v znení účinnom do 31.12.2009.

Až v priebehu súdneho konania zákonodarca zákonom č. 335/2012 Z.z. účinným od 01.01.2013 zveril uvedenú právomoc Centrámu právnej pomoci ustanovením, a to v § 24e zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi.

Podľa § 24e ods. 1 zákona č. 327/2005 Z.z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi účinným od 01.01.2013 (ďalej len „zák. č. 325/2007 Z.z.“) ak účastníkovi konania vznikol nárok na náhradu trov konania a súd nerozhodol o nároku na náhradu trov právneho zastúpenia advokáta ustanoveného súdom podľa § 30 Občianskeho súdneho poriadku v znení účinnom do 31. decembra 2009 a s nárokom odkázal advokáta na centrum alebo ak o tomto súd nerozhodoval vôbec, napriek tomu, že si advokát nárok na náhradu trov právneho zastúpenia riadne a včas uplatnil, rozhodne o nárokoch advokáta podľa druhej časti druhej hlavy vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov centrum.

Podľa § 24e ods. 2 zákona č. 327/2005 Z.z. ak advokátovi v prípadoch podľa odseku 1 vznikol nárok na náhradu trov konania za jednotlivé úkony právnej služby podľa osobitného predpisu, 17) prizná advokátovi centrum náhradu trov právneho zastúpenia v rozsahu úkonov právnej služby potrebných na účelne uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý nemal vo veci úspech.

Podľa § 24e ods. 3 zákona č. 327/2005 Z.z. o nárokoch podľa odseku 1 rozhodne centrum na základe písomnej žiadosti advokáta a vyúčtovania trov právneho zastúpenia predloženého súdu advokátom. Vyúčtovanie trov právneho zastúpenia spolu s potrebnou súčinnosťou poskytne centru súd, ktorý vo veci rozhodoval.

Centrum právnej pomoci rozhodlo o nároku žalobcu v čase, kedy nebola daná jeho právomoc. Ide o procesnú vadu na ktorú súd prihliadal ex offio. Vzhľadom na to, že nedostatok právomoci Centra bol odstránený, o nároku žalobcu opätovne rozhodne v súlade s ust. § 24e zák. č. 327/2005 Z.z. Len obiter dictum možno poznamenať, že pokiaľ ide o tarifnú odmenu je nevyhnutné zohľadniť, či súd pristúpil k skúmaniu výšky uplatneného nároku. Pokiaľ žaloba o náhradu škody z nesprávneho úradného postupu bola zamietnutná v štádiu skúmania iba základu nároku, t.j. či je dôvodná alebo nie, v tom prípade ustanovenému advokátovi patrí odmena iba podľa § 11 ods. 1 písm. a) vyhl. č. 655/2004 Z.z. Túto právnu otázku však musí vyriešiť Centrum a vyrovnať sa s argumentáciou žalobcu.

O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1, 2 O.s.p. a § 246c ods. 1 O.s.p. a § 250k ods. 1 O.s.p. v spojení s § 250l ods. 2 O.s.p. tak, že žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania. Právo na náhradu trov právneho zastúpenia žalobcovi nepriznal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré pozostávali v tom, že žalobca je advokátom a predmetom konania boli trovy advokáta ako ustanoveného zástupcu. Zastúpenie advokátom pri tomto type nároku

sa javí ako neúčelné, pretože predmet konania bol v plnom rozsahu viazaný na osobu žalobcu ako advokáta. Ďalší dôvod senát videl v tom, že napadnuté rozhodnutie bolo zrušené pre nedostatok právomoci žalovaného orgánu, na ktorý žalobca podal vyčíslenie trov.

Toto rozhodnutie prijal Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.